

stemmelse ordnet Samfund, som anerkjender det Betsignende deri, miskjender disse Grundsaetninger, naar han gjør det gjældende, som den ærede Taler gjorde. Hvor finde vi Menigheden? Den ærede Taler heraaft sig paa, at enhver Præst, der virkede med Kraft, vilde ogsaa finde sine Medhjælpere. Ja, men er det Menigheden? Vil man svare paa hiint Spørgsmaal, at det skulde være Menigheden og Menighedens Repræsentanter? Kan det ikke opgaae for en Lærer i den christne Kirke, at det har en Betydning, at Menigheden træder frem som saadan, at den christne Menighed faaer Keilighed til at gjøre sig gjældende? Kan det for den, der virker i en Commune, vedblive at være skjult, at vel havde tidligere ogsaa Præsten i verbellig Henseende saadanne Medhjælpere, som han antog sig eller som bestilledes ham, men at det var paa ingen Maade det, som naar de laaedes af Communens Medlemmer ved deres Valg? Hvorfor troer da ikke den ærede Taler, at det Samme skulde være Tilfældet med Menigheden? Man vil forgjæves søge her i vor Kirke efter Noget, hvorved der er gjort en Bestræbelse for at kalde Menigheden tillive som saadan. Tidligere havde Menigheden langt større Betydning ligeoverfor Præsten, end den nu har. De Spirer, som fandtes ved Begyndelsen efter Reformationen til at udvilde Menigheden, ere gaaede til Grunde; deels ere Rettighederne tagne fra den, og deels ere de tilintetgjorte af sig selv.

Troer den ærede Taler da ikke, at meget af den Sløvhed, som findes mange Steder, kommer netop af den Umyndighedstilstand, den Tilintetgjørelsestilstand, hvori Menighederne ere hensatte som saadanne? Har den ærede Taler levet i Samfund, hvor Menigheden har havt en større Betydning, og har det da kunnet være dunkelt for ham, at der, hvor netop Menigheden som Menighed var kaldet tillive og sølte sig kraftig, udførtes der store Gjerninger, som maatte vække Beundring? Har han ikke undret sig over de store Gjerninger, som en saadan Menighed i et Nu har kunnet fuldbyrde? Sammenlign de langvarige, de udholdende Bestræbelser for at faae en eneste Kirke bygget her i Kjøbenhavn med hvad der er udrettet af de frie Menigheder, som samlede sig i Skotland,

da de ikke sølte sig tilfredsstillede i det Samfund, hvoraf de før vare Medlemmer. See, hvor utallige Kirker der ere blevne byggede af dem. Jeg har levet paa Steder, hvor der var meget at gjøre for den christne Menighed; jeg har levet i en af Verdens største Steder og levet sammen med dem, der udgjorde Lægmandsbestyrelsen af en saadan Menighed, og jeg forsikrer den ærede Taler, at jeg har beundret den Arbeidsomhed og Udholdenhed, jeg har beundret den Virksomhed og Ildfærthed, jeg har beundret den aldrig trættede Øyst til at gjøre Opoffelser, som var en Følge deraf, at disse Mænd ikke sagde: Præsten skal bære det Hele, men, at de sagde: Vi ere Menighedens Støtte, paa os er det, at det hviler, om Menigheden skal bestaae eller ikke, vi skulle arbejde med hele vor Kraft paa at støtte den. Denne Bevidsthed i Menigheden, at det er Menigheden selv, der saaledes skal arbejde med al sin Kraft for at opretholde Livet, er aldeles gaaet tilgrunde, fordi Menighedslivet her er udslettet. Derfor er det, at det betragtes som Noget, der dog væsentligt vedrører Præsten, og at man flyder hele den Selvvirksomhed og Selvarbejdet fra sig, som er Betingelsen for, at Livet skal have Fremvægt. Der er iblandt den danske Geistlighed Mænd, der have meget forskellige Meninger i theologisk Retning; der er Mænd, som tale og virke paa meget forskjellig Maade; troer ikke den ærede Taler, at det medens disse Mænd vexe, medens de komme og gaae, vil give et stærkt Holdpunkt og en stor Støtte for det christne Liv, dersom man kunde bringe det dertil, at Menighederne selv arbejdede og virkede for det, som de nu betragte som, saa at sige, at være ene Præstens Sag. Det er den Erfaring, jeg har gjort om den store Betsignelse, der ligger deri, at Menighedens Medlemmer kaldes til at virke i selve Menigheden, at de faae en ordnet Virksomhed, at de komme til at føle det hele Ansvar for Bestyrelsen af Menighedens Anliggender. — det er min inderlige Overbeviisning om, at derved en stor og væsentlig Støtte, en af Hovedstøtterne for det aandelige Liv, kan udvilde sig, som vi netop her mangle, fordi vore Menigheder ere bragte hen i en Ligegyldigheds- og Tilintetgjørelsestilstand,